

prodaš, imaš uže tukaj 1 gold. 40 kr. dobička, izvzeta mala zamuda časa, kar se ga dostikrat brez vsega opravka zasedi. Ravno to velja tudi gledé družega navadnega kmetijskega orodja: dreves (plugov), bran, vozov, gnojnih košev, kar more se doma vse najceneje izvesti in narediti.

Takih del naj bi se uže dečki po zmožnostih mesto drugih igrač in pohajanja v malih oblikah vadili.

Nad vse želim pa, da bi se k tej važni zadevi za Trnovsko-Uremske doline domačo obrtnijo še kak drug za napredek vneti domoljub od tod javno oglasil.

Matija Rant, národní učitelj.

Gospodarske novice.

* *Nova trta — enoletnica.* Znani francoski potovalec Lécart je v Sudanu v Afriki našel novo trto, katero je po oni deželi imenoval Sudansko trto. Našel jo je v cvetji, enakem cvetju naše domače trte, vendar si ni upal, jo trto imenovati, dokler ni njenega grozdja pokusil. Proti jeseni se mu je to posrečilo in nedavno je v Bordeaux-u v javnem shodu govoril o tej trti, katera se po njegovem mnenji bode čez nekoliko let sadila po vsej Evropi noter gori do mrzle Sibirijske: Sudanska-trta potrebuje le 3 gorke mesece, da njeno grozdje dozori; sejejo naj se njene peške tako, kakor hmelj. Kakor gori rečeno, raste ta trta in zvene v enem letu, kakor naše jagode in druge enoletne rastline. Po mnenji Lécartovem se pa tudi ni bati, da bi se te trte lotila uš (filoksera). Lécart prinesel je sabo iz Sudana 50.000 pešek te trte, s katerimi bodo delali na Francoskem natančne poskušnje, da se za gotovo izvé, česar se sedaj še le pričakuje.

* *Druga konjska loterija* — bo na Dunaji 24. aprila t. t. Dobitkov bode 500; dobili se bodo konji, vozovi in mnogovrstno orodje za vožnjo, ježo, lov itd.; dohodek te loterije namenjen je različnim občekoristnim namenom konjerejskega odseka družbe kmetijske dunajske. Srečka (loz) velja 1 gold.; dobivale se bodo srečke menda v vseh loterijah in tudi v nekaterih kupčijskih štacunah. Srečke se dobivajo tudi v pisarnici družbe kmetijske v Ljubljani po 1 gold.

* *Zasadba sadnih dreves v spomin poroke cesarjeviča Rudolfa.* — Kakor se iz kmetijskih časnikov razvidi, nameravajo občine in posamezni posestniki poroko cesarjeviča Rudolfa slaviti s tem, da bodo po 12 sadnih dreves nasadili v svojem kraju. Nadejati se je, da se taki spominki stavijo tudi po občinah naših slovenskih dežel, kajti to bi ne bil samo lep spomin, temuč tudi ogromno pomnoženje sadnega drevja v našem cesarstvu. Če bi namreč vsaka občina zasadila sadnih dreves, in ker je na Avstro Ogerskem 70.000 občin, bi zneslo to za nad 100 milijonov gold. vrednosti, kateri bi še vsako leto lepih obresti donašal.

Narodne stvari.

Še enkrat slovenski jezik v duhovnih uradnih
na slovenskem Štajerji.

Iz Štajarskega 22. sveč.

V lanskim „Novicah“ št. 45. od 10. novembra smo brali iz „Gospodarja“ posneti članek, kako da je dekanijska konferenca v Konjicah soglasno sklenila, da se naj od novega leta 1881. v duhovnih uradih slovenski uraduje. „Novice“ so k temu prav možato besedo rekly in ob koncu pristavile: „Radovedni smo po

vsem tem, ali bode peticija štajarskih dekanov memo Scylle in Charybde srečno prijadrala do zaželenega cilja“.

Kaj da je vlada zlasti z ozirom na prošnjo konjiške konference odločila, še dozdej ne vemo, ko se ni nikjer o tem kaj čitalo. Kar pa sicilijansko morskototesko med Scyllo in Charybdo zadeva, vemo, da so premedeni mornarji z ložjimi ladijami srečno skozototesko smukali, zlasti ako je bilo morje mirno. To nam je na misel prišlo, ko smo v konečnem zapisniku lanskim pastirskih konferenc, ki se pri škofijstvu vrede, stanje tega vprašanja in stališče škofijstva popisano našli.

Tam pozvedamo, da je 8 dekanij labodske vladikovine zahtevalo slovensko uradovanje od leta 1881. počenši. Štiri dekanijske so zlasti prosile, da se prekliche ministerski ukaz od 22. svečana 1872., ki je staro razvado nemškega uradovanja vnovič potrdil, vsled česar je bil eden národnih župnikov, ki je matice slovenski spisoval, z globo 100 gold. kaznovan. Od poslednjih 4 dekanij je ptujska kot zastopnica 3 dekanij omenjeni sklep škofijskemu ordinarijatu odstopila, da ga vladi do znanja spravi, češ, da konferenca od ordinarijata sklicana tudi le redništvu svoje sklepe predložiti ima. Konjiška konferenca je pa, kakor je bilo v lanskim „Novicah“ št. 45 popisano, svoje zahtevanje naravnost ministerstvu poslala, po deželni vladi v Gradcu pa odgovor dobila, da naj svoje zahtevanje po škofijskem redništvu vladi naznani, zakaj? — to v Gradcu najbolje vedó. Dozdej pa, kakor je rečeno, še ni odgovora od ministerstva, vsaj v slovenskih listih ni bilo o tem ničesar čitati.

Konečni zapisnik pastoralne konference omenja, da so se vse te prošnje in sklepi poslali visocemu ministerstvu s tem, da „uslišanju teh želj (več, več kot same želje) ni nobena cerkvena korist nasproti.“ Dakako da ne; sicer bi se dekanijski zastopi ne bili drznoli slovenskega uradovanja zahtevati. — Nadalje pa konečni zapisnik pastoralnih konferenc tako-le določuje stališče ordinarijata: „z ozirom na stvar samo, za katero gré, je ločiti med strogo cerkvenimi, med pomešanimi in zgolj političnimi stvarmi. Le v strogo cerkvenih, to je, tacihih rečéh, ki pripadajo cerkveni oblasti, ima redništvo odločilno besedo gledé uradnega jezika; pri pomešanih pa le tačas, če jih tudi redništvo konečno reši. V vseh teh rečéh je posamesnim duhovnikom kakor tudi župnijskim in dekanijskim uradom na voljo dano, poslužiti se v dotičnih vlogah slovenskega jezika ter se jim bodo tudi v tistem jeziku vloge reševale. Redništvo pa nima odločilne besede zastran uradnega jezika v onih pomešanih rečéh, pri katerih tudi druge uradnije vplivajo, in še manj v zgolj političnih rečéh, kakor v sodelovanju cerkvenih uradov pri stavljenji kozá, pri ljudskem številjenji, odberi novincev itd. Gledé na vse te stvari ne more redništvo v obrambo národnih pravic svojih diecezanov družega storiti kakor to, da vladi nasproti izreče, da rabi slovenskega jezika tudi v teh rečéh cerkvene koristi niso nasprotne.“

Ne dá se tajiti, da je to celó druga pesmica, kakor smo jo dolga leta sem poslušati morali; da ima toraj dopisnik — *ra* — z Ljubljane v „Vaterl.“ št. 48. od 18. svečana t. l. prav, ako piše, da je tudi — gledé na ovo cerkveno izjavljenje — na Štajarskem zapaziti napredka v národnem oziru. Kar pa dalje piše, da je namreč duhovenstvo ta škofijski sklep z velikim veseljem pozdravilo, bode še le tačas res, kedar se bodo rešile prošnje in sklepi pastirskih konferenc in to od visocega ministerstva. Zastran župnijskih matic je ostalo vse pri starem in nijeden župnik jih ne bo slo-

venski spisoval, dokler prej omenjeni ministerski ukaz ni prekrižan. Če so pa matice nemške, bodo tudi izkazi nemški in dosledno tudi vloge nemške, da se ne dela smešna mešanica. — Če je v strogo cerkvenih, tedaj v vseh notranjih zadevah priznana slovenskemu uradnemu jeziku pravica, kako se s tem strinja, da je isti konečni zapisnik, naznanjajoč škofovske naredbe, tiskan v nemškem jeziku; da je došel prvi škofijski razglas za tekoče leto v nemškem jeziku? Niso li to „strogo cerkvene“ zadeve? — Tirjali smo, da začne škofijsko redništvo slovenski uradovati, sicer ne vedó podrejeni cerkveni uradi, ali se vsled slovenskega uradovanja ne smatrajo kot sitneži, ki jih luna trka („mondscheinige Menschen“), ali pa kot trape, katerim se nekaj slovenščine nazaj vrže, da lažje sline požirajo.

No, nekaj je vendar nekaj; duhovniki, vpreženi v uradniški jarem, naj posamesnih stvari dolgo ne precejajo, ali so „strogo cerkvene“, „pomešane“ ali pa „zgolj politične“, ker bodo s slovenskimi vlogami povsod shajali: pri deželni vladi, ker je cesarski namestnik, baron Kübek, mnogokrat v deželnem zboru uže svojo besedo zastavil, da mu ni znano, da bi deželna vlada kedaj narodne pravice Slovencev bila prezirala; pri okrajnih glavarstvih, ker gg. komisariji pri vsaki priliki, kedar narod svoje pravice krepko naglaša, zagotavljajo, da se na slovenske vloge tudi slovenski odgovori dajejo. In to je poglobitno; srenjski, okrajni ali šolski odbori pa ne pridejo v poštev, ker župnijski in dekanjski uradi nimajo ž njimi skoro ničesar opraviti.

Tedaj še enkrat: Dokler ne slišimo, kaj in kako da je visoka vlada na prošnje in sklepe 8 narodnih dekanij na Štajarskem ukrenila, ne more duhovenstvo veselo in zadovoljno biti. Če smo res uže tolik korak naprej, da je redništvo mariborsko gledé naših pravičnih zahtev visoki vladi reklo, da nima tudi v „pomešanih“ in „zgolj političnih“ zadevah ničesar proti slovenskemu uradovanju, se gotovo tudi ministerstvo obotavljalo ne bo reči: amen!

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta. *)

1.

Ate so mi večkrat pravili, da sem imela mamico, ko sem bila še majhena; mamica so bili tako dobri in mili, dejo ate. Jaz mamice prav nič ne pomnim; umrli so mi, ko sem bila komaj 4 leta stara. Zdaj sem velika; poleti so mi ate rekli: Ančika, danes je tvoj enajsti rojstni dan. Zdaj je pa uže jesen, teče mi dvanajsto leto. Ko bode pa spet poletje, bode moj dvanajsti rojstni dan. Bog vé, kaj bodo ate rekli na moj dvanajsti rojstni dan! Z Reziko si večkrat pripovedu-

*) V Rusiji izhaja nekoliko lepoznanjskih časopisov brez ilustracij, nekoliko pa z ilustracijami. Iz poslednjih najbolj priljubljena in razširjena je „Njiva“, izhajajoča v Petrogradu vsak teden enkrat na 3 listih. Preteklo leto je imela „Njiva“ 55 tisoč naročnikov. Ona velja v Rusiji 6 rubljev, v Avstriji pa 8 rubljev na leto. V vsaki številki ona prinaša po 6—10 prekrasnih ilustracij; med razno lepoznanjsko tvarino pa prav mikavne povesti in romane. Za poskušnjo nate najmanjšo njeno povest.

M. S. Bole.

jeve o mojem milem atetu. O, kako so oni mene ljubili! Rezika je še zdaj tako majhena, kolikoršna sem jaz bila takrat, ko mi jo je Miklavž prinesel. Takrat sem se z njo raji pogovarjala; ali zdaj, ko sem velika, mi je dolg čas, samo z njo pogovarjati se. Vsem bodem povedala, kako sem dozdej živela, poslušajte, vse bodem vsem povedala:

Vsak večer so prišli ate prekrižat in blagoslovit me, preden so legli spat, a jaz sem uže ležala v posteljici. Nalašč sem mežala, le mrvico sem gledala, da bi jih videla; oni pa so mislili, da spim; pred svečo so držali roko, pa tapali so po prstih k moji posteljici. Ko so bili uže blizo, si nisem mogla kaj, zasmejala sem se. Ate pa so prašali:

Kaj ne spiš, mrvica moja?

Svečo so položili na mizo ter so priseli na kraj moje posteljice. Pogledala sem jih, pa spet zamežala, potem pa spet pogledam ter se smejem. Ah, ate, ate moj mili, kako rada bi vas videla, samo enkrat da bi vas pogledala! Tudi Reziki je dolg čas po vas; medve večkrat o vas govorive, ate. Ona, saj veste, je taka nagajivka. Pa kedar preveč nagaja, jej pretim, da bodem atetu povedala. Ali ona odgovarja: Ate so tako dobri, povedi jim, povedi, pravi jim, kolikor hočeš, prav nič se jih ne bojim.

Tako se spreve, potem pa obe zajokave. Res, res, tudi Rezika joka po atetu. Kakošne debele solze se točijo po njenih rudečih ličicah! in cele poti puščajo do podbradka in njene plavkaste oči so vse zalite s krvjo. Ate, kedaj? kedaj vas bodeve spet videle? . . . O, kakošna čenča sem! o Reziki čenčam, a praviti sem hotela o atetu . . . Oni me prašajo:

Zakaj ne spiš, angeljček moj?

Tako, vesela sem, dém.

In res, tako veselo je bilo. Kedar so bili ate doma, sem se z njimi pogovarjala; kedar jih ni bilo doma, sem jih pa čakala. Ate gredó zjutraj rano v pisarnico, Ira tudi kam gre, ali pa v kuhnji kaj dela; jaz se pa zaprem ter odprem samo, kedar Ira skozi ključavnico zakriči, da je ona, ne pa kaka tujka. Če pa Ira ne pride, sem sama; stol pomaknem v kot k oknu, Reziko posadim na okno ter jo učim, kakor ate mene, knjigo jej molim do podbradka. Ali ona je taka nagajiva neubogljivka, smeje se in nič jej ne gre v glavo. Kregam jo ter stavim v kot. Jaz se ne učim tako pri atetu, ko pridejo iz pisarnice! Kako trudni včasi pridejo ate iz pisarnice! Jaz jim primaknem stol: sedite, ate! palico nesem v kot, suknjo vlečem najprej z desne roke, potem pa z leve. Oni pa se smejejo: Aj ti, mrvica moja, kako si močna! dejo. Potem pa sedeva kosit. Miza je na 4 ogle, za mizo sedejo ate, nasproti sedem jaz, Reziko pa posadim med naju, a proti Reziki stoji Ira, ko na mizo podaja. Ate najraje jedo meso, jaz bi raji kaj sladkega, ali ate pravijo, da moram tudi meso jesti, če hočem biti velika; če pa ne bodem jedla mesa, bodem vedno majhena, kakor Rezika, ki nikoli mesá ne jé. Po kosilu ate razsojujejo pravde. Teh pravd imajo strašno mnogo in enkrat sem jih prašala:

Kakošne pravde so te pravde, ate?

Ljudje se prepirajo in tožijo, rečejo oni, jaz jih pa mirim.

Jaz sem mislila, mislila, potem sem pa rekla:

To je lepo, da jih mirite, ate; ali čemu se prepirajo in tožijo ljudje?

Ate so vzdihnili pa so rekli:

Se ve, da bi še lepše bilo, ko bi takih pravd prav nič ne bilo.

Ate razsojajo te pravde do črne noči, jaz pa z Reziko kaj delam. Nazadnje se meni začinja zehati, a Rezika se kar povali na tla; na to rečejo ate: